

OČAKÁVANÝ VÝVOJ SLOVENSKEJ EKONOMIKY V ROKU 2020

28. 1. 2020

Vystúpenie predsedu SOPK Petra Mihóka

Vážené dámy a páni,

dovoľte, aby som začal trochu alebo aj celkom netradične citátom, ktorého autorom je slávny rímsky štátnik a filozof Marcus Tullius Cicero:

„Pokiaľ Rím nemá prísť na mizinu, rozpočet by mal byť vyvážený, štátna pokladnica by sa mala znovu naplniť, verejný dlh by sa mal znížiť, arogancia politikov by sa mala zmierniť a byť pod dozorom a pomoc cudzím krajinám by sa mala obmedziť. Ľudia sa musia opäť naučiť pracovať namiesto toho, aby žili z verejnej podpory.“ Koniec citátu.

Človeku sa akosi nechce veriť, že medzi jeho vyrieknutím a dnešným dňom ubehlo prakticky 2 100 rokov. Tieto slová platia minimálne s tou istou naliehavosťou ako v čase rozmachu Rímskej ríše, sú univerzálne pre celý civilizovaný svet a v plnej miere aj pre našu krajinu. Súčasný svet však čelí aj ďalším výzvam, a to takým, ktoré sa dotýkajú v častých prípadoch jeho samotnej existencie a bezprostrednej budúcnosti. Musíme si pritom uvedomiť, že dnes už nejde o osud jednej ríše – vieme, ako napokon skončila samotná Rímska ríša, ale ide o budúcnosť našej planéty.

Aký bol v tomto kontexte rok 2019 doma i v zahraničí? Spoločnou charakteristikou je rast nestability, dopad klimatických zmien a daň za bezbrehosť konzumnej spoločnosti. Na jednej strane nesporne žijeme lepšie, avšak na dlh a na úkor budúcich generácií. Napriek pokračujúcemu rastu životnej úrovne a posunutiu hranice chudoby sa na svete naďalej zvyšuje priepastný rozdiel medzi veľmi úzkou vrstvou bohatých a súčasne stále širšou vrstvou nízko príjmových vrstiev obyvateľstva. Celosvetovo sa znižuje a postupne mizne stredná vrstva, ktorá sa prepadá dole. To všetko vytvára spoločenské, sociálne a politické napätie smerujúce k destabilizácii súčasného spoločensko-ekonomického systému.

Slovenská obchodná a priemyselná komora už po 23. raz prezentuje na základe prieskumu podnikateľského sentimentu a trendov slovenskej, európskej a globálnej ekonomiky hodnotenie vývoja podnikateľského prostredia a vývoja ekonomiky v uplynulom roku a definuje výzvy pre rok 2020.

Minulosť je vždy poučením a tiež výzvou. Poučením v tom zmysle, že napriek turbulentnej domácej politickej scéne sa ekonomika v roku 2019 tak na mikro, ako aj na makro úrovni vyvíjala dobre, čo je znakom nezávislosti základných ekonomických procesov od politiky. Je to výsledok dominantného súkromného sektora v štruktúre ekonomiky a aj podielu zahraničného kapitálu na Slovensku. Výzvou preto, že aj napriek predchádzajúcemu tvrdeniu je tu vplyv politických cyklov najmä v oblasti legislatívy. Rok 2019 bol predvolebným rokom, a to – ako potvrdzujú aj výsledky nášho prieskumu – malo vplyv na zhoršenie podnikateľského prostredia a zníženie konkurenčnej schopnosti slovenskej ekonomiky. Ide hlavne o zmeny v Zákonníku práce, razantný rast minimálnej mzdy a jeho dopad na dane, odvody a príplatky,

zavádzanie nových daňových odvodov – obchodné reťazce, poisťovne, banky. Ďalej sú to najmä pretrvávajúce vysoké ceny energií, nedostatočné opatrenia v systéme vzdelávania či nejednotnosť legislatívneho rámca. Z toho vyplývajú aj hlavné riziká podnikania, kde sa už dlhodobo na prvom mieste drží vysoká daňová a odvodová zaťaženosť, na druhé miesto sa vrátila nízka vymáhateľnosť práva a na tretiu pozíciu sa posunula kategória nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Toto sú aj tri hlavné domáce výzvy pre rok 2020.

Rok 2020 bude na Slovensku výrazne poznačený parlamentnými voľbami 29. februára. Z nich vzíde nový parlament a následne nová vláda. Verím, že politická reprezentácia, ktorá bude výsledkom volieb, si v oblasti svojej hospodárskej politiky uvedomí základné pravdy, ktoré Slovenská obchodná a priemyselná komora dlhodobo presadzuje do filozofie ekonomiky Slovenskej republiky. Ide najmä o:

- politiku udržateľnosti hospodárskeho rastu,
- politiku podpory podnikateľského sektora, ktorý jediný tvorí materiálne a finančné zdroje pre všetky ostatné oblasti života spoločnosti,
- politiku rastu konkurenčnej schopnosti slovenskej ekonomiky, lebo najlepšou sociálnou politikou je funkčná a výkonná ekonomika reprezentovaná súkromným sektorom,
- politiku jasného, čitateľného, stabilného legislatívneho prostredia,
- politiku právneho poriadku – Rule of Law, ktorý pôsobí antikorupčne a stanovuje tie najprísnejšie kritériá dovnútra súdnej a politickej moci.

Slovensko ako výrazne otvorená ekonomika bude aj v roku 2020 ovplyvňované vonkajšími faktormi tak z prostredia Európskej únie, kde sme priami účastníci jednotného trhu, ako aj z prostredia globálnej ekonomiky. Európska únia vyčerpala primárne zdroje z efektu spoločného ekonomického priestoru, vyčerpala tiež nové zdroje vyplývajúce zo svojho rozšírenia najmä o krajiny strednej a východnej Európy, dočerpáva výhody z delokalizácie svojich priemyselných kapacít mimo krajín Únie. Európska únia stále hľadá a svojím spôsobom nevie nájsť efektívny spôsob reštartovania vnútorného trhu, a tým stráca pozície v globálnom priestore. Nie je správne, ak ako hlavný nástroj používa zvyšovanie masy peňazí v obehu. Rotačky dokážu vysokým tempom tlačiť nové bankovky, avšak bez ich reálneho krytia. Tento stimul ekonomiky mal význam ako krátkodobé protikrizové opatrenie, avšak z dlhodobého hľadiska len zvyšuje toxickú bublinu, ktorá má silný potenciál prerásť do reálnej krízy s fatálnymi ekonomickými a sociálnymi dôsledkami. Európska únia navyše zažije v roku 2020 svoje vážne oslabenie v dôsledku vystúpenia Veľkej Británie, čo bude znamenať zníženie jej váhy vo svetovej ekonomike a globálnom obchode. Tento rok bude však rozhodujúci z hľadiska nastavenia nových parametrov vzájomných vzťahov medzi EÚ a Veľkou Britániou.

Rok 2020 z pohľadu globálnej ekonomiky prináša so sebou neriešené problémy z minulosti, a tými sú dnes už globálne rozbehnuté obchodné vojny, sankcie či nárast tarifných a netarifných prekážok obchodu. Svetová obchodná organizácia je nefunkčnou štruktúrou, čo je dôsledok rozpadu multilaterálneho obchodného systému veľmi ťažko a zložito budovaného počas dlhých desaťročí.

Berúc do úvahy všetky uvedené skutočnosti musíme v roku 2020 konať s rozvahou, ale aj odvahou a jasnou hlavou, s vedomím, že jedinou istotou dnešného sveta je permanentná zmena a na ňu treba byť dobre pripravený.